

Piórem Bogdana Badzionga Koleją żelazną w świat

Ze względu na oddalenie Gdańska i Królewca od głównych ośrodków przemysłowych Prus i stolicy Berlina oraz potrzeby militarne (obrona linii Wisły i Prus Wschodnich na wypadek wojny z Rosją), postanowiono wybudować linię kolejową z Berlina do Królewca, m. in. przez Morzeszczyn, Majewo, Pelplin i Subkowy, która w Tczewie miała mieć odnogę do Gdańska.

cd. na str. 7

Nasze publikacje Wędkarz kociewski, czyli Kociewie na haczyku

Dnia 7 listopada 2014 roku w piątkowe popołudnie w sali Miejskiego Ośrodka Kultury w Pelplinie odbyła się uroczysta promocja nowego wydawnictwa LGD Wstęga Kociewia pod nazwą Wędkarz Kociewski.

cd. na str. 8

Konferencje promocyjne, czyli co osiągnął Leader

cd. na str. 2

Nowa impreza promocyjna Księga ksiąg, czyli festiwal kulturalny

W kalendarzu wydarzeń kulturalnych Pelplina pojawiła się nowa impreza „Festiwal kulturalny Księga ksiąg”. Nie tylko wpisuje się ona w klimat miasta nierozdzielnie związanego z dziedzictwem historycznym zakonu cystersów, ale uzupełnia jego ofertę turystyczną

cd. na str. 5

Wspólne przedsięwzięcia = wspólne działania marketingowe

LOT Kociewie tworzy i współtworzy z LGD Wstęga Kociewia. Zwieńczenia tejsze aktywności mają miejsce podczas wspólnych wyjazdów promocyjnych. W mijającym roku było ich kilka.

cd. na str.4

Niesmutny artykuł, czyli jak wspólnota wielki wał budowała

Po moim ostatnim „Bardzo smutnym artykule” nie sądziłem, że Pan Kierownik poprosi mnie jeszcze o następny tekst, jednakże tak się stało. Padła wprawdzie sugestia co do zmiany tonu na nieco bardziej optymistyczny, ale Panu Kierownikowi się nie odmawia i rozpocząłem poszukiwania optymistycznych tematów. Gdzie ich szukać?

cd. na str. 6

Kuchnia kociewska Klopsiki rybne

W numerze proponujemy kolejny przepis Krystyny Gierszewskiej, znanej autorki książek kucharskich i propagatorki regionalnej kuchni kociewskiej.

cd na str.6

Konferencje promocyjne „Leader w praktyce”

cd. ze str. 1

W październiku w każdej z gmin odbyła się konferencja promocyjna. W jej programie znalazły się wystąpienia zaproszonych gości, prezentacja dokonań Programu Leader na obszarze Powiatu Tczewskiego, prezentacja działań zrealizowanych przez beneficjentów programu (wnioskodawcy przedstawili rezultaty swoich projektów). Kierownik Biura przedstawił prezentację poświęconą działalności Biura LGD w zakresie Funkcjonowania LGD, nabywania umiejętności i aktywizacji oraz zrealizowane Projekty współpracy. Ponadto zebrany przedstawiona została informacja o programie Leader w latach 2014-2020, czyli założenia

nowego okresu programowania oraz wprowadzenie do budowania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020. Wszystkich uczestników zaproszono do wspólnego jej tworzenia oraz zgłaszania swoich pomysłów do LGD). Następnie miejsce miała krótka dyskusja, którą zakończono podsumowaniem.

Spotkania odbywały się przy słodkim poczęstunku. Uczestnikami konferencji byli sympatycy programu LEADER, partnerzy fundacji, mieszkańcy obszaru wdrażania, beneficjenci oraz działacze organizacji pozarządowych.

W plenerze też kolorowo

Gmina Morzeszczyn kontynuując swoją linię promocji opartą na hafcie kociewskim, zrealizowała w 2014 roku kolejny mały projekt, który ubarwi naszą przestrzeń. Projekt pn. „Zakup i udostępnianie społeczności lokalnej letniego miasteczka plenerowego w gminie Morzeszczyn - zakup namiotów wraz z wyposażeniem” został już zakończony i rozliczony.

W ramach realizacji operacji zakupiono trzy namioty plenerowe – dwa małe i jeden duży, ławki oraz stoły. Celem projektu było między innymi udostępnianie zakupionego w ramach przedsięwzięcia sprzętu, a także stworzenie społeczności lokalnej możliwości uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych o wysokim standardzie. Mając również cały czas na uwadze promocję haftu kociewskiego, ściany namiotów zostały pokryte kolorową grafiką związaną właśnie z wzornictwem kociewskim. W sezonie letnim 2014 odbyło się na terenie gminy Morzeszczyn szereg imprez, na których wykorzystano nowy sprzęt. Całkowity koszt projektu wyniósł 20 575 zł, natomiast kwota dofinansowania to 13 360 zł.

Magdalena Tkaczyk
UG Morzeszczyn

*Wszystkim Partnerom, Sympatykom, Przyjaciółom
i mieszkańcom Powiatu Tczewskiego
zdrowych, pogodnych i pełnych radości Świąt Bożego Narodzenia
oraz wszelkiej pomyślności w Nowym 2015 Roku
życzą
Zarząd i Pracownicy Biura LGD Wstęga Kociewia*

Gniew w programie Leader- próba podsumowania

W ostatniej edycji realizacji programu Leader, poprzez zrealizowane działania w gminie Gniew, zauważyć można skuteczną aktywizację społeczności wiejskich. Dzięki programowi Leader Gmina Gniew w latach 2009 – 2014 pozyskała łącznie 821.838, 17 złotych na realizację różnych przedsięwzięć i inwestycji.

Wiele prac poczyniono na rzecz świetlic wiejskich. Do takich inwestycji, zaliczyć można np. kompleksową modernizację świetlicy wiejskiej w Jeleniu oraz dostosowanie jej funkcji do zadań użyteczności publicznej wraz z zagospodarowaniem rekreacyjnym terenu wokół

budynku. Na to zadanie, realizowane w latach 2009-2011 pozyskano 172.502 złotych. Remont świetlicy przeprowadzono również w Tymawie w latach 2011-2013, na co pozyskano 102.268 złotych, w Jaźwiskach w 2011 roku, który dofinansowano w kwocie 13.721,77 złotych oraz w Kursztynie w 2014 roku. Na tegoroczną inwestycję Gmina Gniew pozyskała 131.289 tysięcy.

W 2011 roku Gmina Gniew zaadaptowała jeden z lokali na placu Grunwaldzkim w Gniewie, by stworzyć w nim Inkubator Produktów Kulturalnych – miejsce wyrobu i sprzedaży produktów i usług lokalnych. To zadanie również udało się zrealizować dzięki wsparciu Programu Leader, z którego pozyskano na ten cel 25.000 złotych.

W 2011 roku w Gniewie, dzięki pozyskanym funduszom w kwocie 14.057,40 złotych, wybudowano też plac zabaw przy hali sportowej w Gniewie w ramach projektu Bezpieczne dziecko.

Ważnym dla rozwoju turystyki i rekreacji była też budowa w 2011 roku obiektów infrastruktury turystycznej na szlaku Dolnej Wisły. W Ciepłym w ramach zadania ustawione zostały 2 wiaty drewniane wraz z zestawem stołów i ławek oraz przygotowano miejsce na ognisko. Inwestycje została dofinansowana w kwocie 11.146,46 złotych.

Dużym przedsięwzięciem i długo wyczekiwaniem, szczególnie przez mieszkańców wsi Opalenie była budowa boisk sportowych. Inwestycja realizowana była w latach 2013-2014, a kwota dofinansowania wyniosła 320.000 złotych.

Niedawno wykonanym zadaniem w ramach projektu było zagospodarowanie terenu przy kąpielisku gminnym w Półwi dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych. Całkowity koszt zadania wyniósł 97.089,15 złotych i w kwocie 43.000 złotych dofinansowane zostało ze środków programu Leader.

Koordinator Gminny: Karolina Liebrecht
tel. 58 530 51 19
promocja@gmina-tczew.pl www.gmina-tczew.pl
Urząd Gminy Tczew
ul. Lecha 12 83-110 Tczew
godziny pracy: 7.30 - 15.30

Wspólne przedsięwzięcia = wspólne działania marketingowe

cd. ze str. 1

LOT Kociewie tworzy i współtworzy z LGD Wstęga Kociewia. Zwieńczenia tejsze aktywności mają miejsce podczas wspólnych wyjazdów promocyjnych. W mijającym roku było ich kilka. W maju połączone siły LOT i LGD wzięły udział w Inauguracji Sezonu Turystycznego w Toruniu, a dzień później zaprezentowały ofertę turystyczną Kociewia Tczewskiego w rodzimym Maleninie podczas Majówki Kwitnącej Jabłoni – to w pierwszej połowie maja. Sezon kooperacji projektowej i marketingowej zamknął się podczas

październikowych Targów Turystycznych Tour Salon Poznań.

Podczas tych wspomnianych, ale i wielu innych samodzielnych wyjazdów, Lokalna Organizacja Turystyczna KOCIEWIE na swoim promocyjnym stoisku wiele czasu, słów i miejsca poświęcała temu, co współ-

nie udało się zrealizować we współpracy z Lokalną Grupą Działania WSTĘGA KOCIEWIA.

Przewodniki i mapki rowerowe oraz kajakowe, „Wędkarz Kociewski” miały już swoje nie tylko kociewskie, nie tylko pomorskie, ale i ogólnopolskie premiery.

W 2014 LOT i LGD łączyły siły, razem inwestowały fundusze, wspólnie kreowały na papierze, realizowały w terenie. Interesujące plany na 2015 także zostały już poczynione...

Lokalna Organizacja Turystyczna KOCIEWIE
Kociewski Ośrodek Informacji Turystycznej

 Projekty
Leadera
małe projekty

Kociewskie trasy rowerowe

Samodzielnym projektem zrealizowanym przez LOT KOCIEWIE w ramach programu LEADER była kampania promocyjna Kociewskich Tras Rowerowych. System szlaków stworzonych i będących

pod opieką LOT-u to dotychczasowa wizytówka turystyki aktywnej w naszym Regionie (mamy nadzieję, że po piętach zacznie mu deptać opisywana wcześniej Wierzyca – nurty natury, nurty kultury). Aby tzw. KTR-y rozwijały się w praktyce, ale i promocyjnie, LOT KOCIEWIE poświęciła im szczególną uwagę projektową w kończącym się roku.

Kociewie Starogardzkie rozwinęło się dzięki projektowi rowerowemu kilka lat temu – teraz odrobinę większą troską należało otoczyć Kociewie Tczewskie. W lipcu odbyła się mobilna mini kampania marketingowa Kociewskich Tras Rowerowych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru LGD Wstęga Kociewia.

W ramach realizacji przedsięwzięcia LOT KOCIEWIE odwiedziła osiem miast (Tczew, Grudziądz, Świecie, Toruń, Bydgoszcz, Inowrocław, Starogard Gdański, Gdańsk). Sam w sobie promocyjny bus oprócz osób wykonujących zadanie wioził specjalnie wydane materiały promocyjne: przewodnik rowerowy oraz serię map z Kociewskimi Trasami Rowerowymi z terenu Powiatu Tczewskiego.

LOT KOCIEWIE wybrała szczególne miejsca dla promocji walorów Regionu. Najważniejsi goście-klienci to, po pierwsze ci, którzy są Kociewiakami, gdyż nieustannie warto zachęcać ich do poznawania miejsca, w którym mieszkają. Z kolei Trójmiasto oraz aglomeracja kujawsko-pomorska to setki tysięcy potencjalnych odwiedzających, którzy Kociewie widzą każdego poranka niemal z własnych okien, a częstokroć nie wiedzą jak romantycznie wakacyjnie potrafi być i jak profesjonalnie ofertowo korzystne.

Lokalna Organizacja Turystyczna KOCIEWIE
Kociewski Ośrodek Informacji Turystycznej

 Projekty
Leadera
małe projekty

Poczuj światło

Dom Kultury w Subkowie zrealizował operację pt. „Poczuj światło”, która dotyczyła fotografii. W ramach działań przeprowadzony została cykl warsztatów fotografii otworkowej jako jednej z najstarszych form obrazowania rzeczywistości. Aparat zbudowany z pudełka po zapalkach, odrobiny czarnej taśmy izolacyjnej, kawałka blaszki aluminiowej z wywierconym otworkiem oraz migawki z kawałka kartonu. Takim „urządzeniem” do tworzenia fotografii posługiwali się uczestnicy warsztatów, których fotografie zostały umieszczone w publikacji „Ziemia Subkowska bez obiektywu”. Kolejne działania to konkurs fotograficzny „Ziemia Subkowska w obiektywie”, a także organizacja wernisażu fotografii otworkowej i fotografii cyfrowej.

Koordinator Gminny: Magdalena Frost-Guz
tel. 58 535 40 21
e-mail.: rpi-kierownik@gniew.pl www.gniew.pl
Urząd Miasta i Gminy Gniew
Referat Promocji i Informacji, Plac Grunwaldzki 16/17, 83 - 140 Gniew
Godziny pracy: PN. – Wt. - 8.30-16.30 Śr.- 8.30-18.30 Czw. – Pt. - 8.30-16.30

Księga ksiąg

cd. ze str. 1

Impreza została wymyślona w LGD Wstęga Kociewia, a zrealizowana wspólnie z Fundacją Pelplińska Biblia Gutenberga. Festiwal został sfinansowany głównie przez Lokalną Grupę Działania z Programu Leader, a także przez Bibliotekę Diecezjalną, która użyczyła swojej siedziby, udostępniła zbiory oraz wsparła go aktywnością pracowników.

Celem imprezy było zwiększenie zainteresowania zasobami kulturowymi i historycznymi Pelplina, a w szczególności Biblioteki Diecezjalnej oraz Muzeum Diecezjalnego, poprawa atrakcyjności turystycznej Pelplina i wzrost liczby turystów, a także popularyzacja czytelnictwa i promocja biblioteki oraz oferowanych przez nią usług.

Przez prawie całą sobotę 13 września 2014 można było obserwować pracę średnio-wiecznego skryptorium, iluminatora ksiąg (po raz pierwszy w Pelplinie!), warsztatu czerpania papieru, warsztatu mozaikowanego barwienia papieru, a także warsztatu garncarskiego. Chętni mogli osobiście sprawdzić jak trudna jest praca rzemieślnika. Uzupełnieniem programu były rekonstrukcje scen biblijnych w wykonaniu ...Apis J.Ordowskiego. Dla miłośników kina były projekcje 2 filmów o tematyce biblijnej. Goście mogli także obejrzeć wystawę fotoreportaży w drogi pielgrzymiej do Santiago di Compostela autorstwa ks.Z.Geldona i M.Modrzejewskiego. Prawdziwą gratką dla bibliofilów była możliwość zwiedzenia placówki i wysłuchania informacji jej pracowników. Jak przystało na poważną placówkę nie zabrakło też części naukowej- 2 referaty poświęcone historii i znaczeniu pelplińskiej księgi ksiąg wygłosili prof.dr J.Walkusz i dr K.Nierzwicki. Dla spragnionych wrażeń muzycznych wystąpili: zespół „Na cały głos” i Tzewska Formacja Szantowa. Gwiazdą wieczoru była laureatka programu Dorota Osińska, której wspaniały głos i występ słuchacze docenili gorącą owacją.

Niedawno zapadła decyzja o powtórzeniu imprezy w 2015, jednakże we wcześniejszym czerwcowym terminie.

Wizyta studyjna w Kamionce

W dniach 2-3 października grupa 24 osób skupionych wokół LGD Wstęga Kociewia brała udział w wizycie studyjnej na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy”.

Skorzystaliśmy z oferty przedstawionej przez Przedsiębiorstwo Społeczne „Garncarska Wioska” z Kamionki, niedaleko Nidzicy. Pierwszego dnia w programie znalazło się zwiedzanie „Garncarskiej Wioski” i prezentacja najciekawszych „małych projektów” realizowanych w ramach strategii LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. W „Niezapominajce” – czyli domu pracy twórczej dzieci i młodzieży, miała miejsce prezentacja działań Nidzickiego Funduszu Lokalnego. Ostatnim punktem były warsztaty rzemieślnicze- nauka toczenia na kole garncarskim.

Kolejny dzień rozpoczęło spotkanie z przedstawicielami „Krainy siedmiu osobliwości” w Jabłonce poświęcone kreowaniu produktów „wioski tematycznej”. Później nastąpił przejazd do Nidzicy i zwiedzanie tamtejszego zamku. Następnie zaprezentowano programy „Wioski tematyczne – wieś z pomysłem – pomysł na wieś” oraz „English Teaching” - Wspieranie inicjatyw wiejskich w Polsce.

Niesmutny artykuł ...

cd. ze str. 1

Zerknąłem przez okno, szara pesymistyczna pogoda, na wietrze poruszają się огоłocone z liści gałęzie, brakuje tylko mroku i wycia wilków. Nie! Szukam tematu gdzie indziej! Zerkam tam gdzie patrzają codziennie miliony Polaków i to przez kilka godzin, otwieram telewizor. Kanał informacyjny podaje wiadomości o powodziach, plagach, zwyżkach cen, chorobach, zamachach, głodzie, wojnach, rosnącym stężeniu CO2

i globalnym ociepleniu, zawirowaniach politycznych, katastrofach.... „Dobra wiadomość to żadna wiadomość” ta dziennikarska dewiza ciągle obowiązuje. O! Jest coś innego! Cristiano Ronaldo zmienił fryzurę! Informacja ważna dla milionów fanów na całym globie, niestety dla mnie bez znaczenia. Rusz głową, zegar tyka, znajdź temat i nie zawieź Pana Kierownika (... może zajmę się poezją?).

Jest jednak dziedzina, której ciągle za mało w świadomości mieszkańców, to wiedza historyczna o regionie. Nie można zbudować silnych więzów z małą ojczyzną nie mając dostatecznej wiedzy o przeszłości. Nie można wzbudzić dumy z przynależności do grupy etnicznej nie znając jej historii.

Napiszę dzisiaj, niestety dość ogólnikowo, o wielkiej inwestycji na Nizinie Walichnowskiej, porównywalnej (po uwzględnieniu ówczesnych i dzisiejszych warunków) z niedawną budową naszego odcinka autostrady A1.

Ponad 160 lat temu członkowie Wspólnoty Wałowej Niziny Walichnowskiej (założonej 24 lipca 1590 r.) postanowili zbudować nowy wał. Miał on połączyć odcinek od Wielkich Walichnow do Polskiego Gronowa . Wieś Kuchnia była wówczas wyspą, wiślanym ostrowem, a Rozgarty (etymologicznie nazwa pochodzi o niemieckich wyrazów Ross – rumak i Garten – ogród) były polderem nie chronionym wałem. Inwestycja miała zwiększyć bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, a powierzchnię Niziny chronioną wałami planowano powiększyć o 670 ha. Filozofia zabierania Wiśle coraz większych terenów zalewowych stosowana przez wszystkie wspól-

noty wałowe dolnej Wisły niestety skutkowało tym, że obszar swobodnego spływu wód stale się pomniejszał, stąd też budowano coraz wyższe i potężniejsze wały, a mimo to w ekstremalnych przypadkach dochodziło do powodzi.

Budowa wału byłby i dzisiaj potężnym przedsięwzięciem, nie tylko z powodów finansowych, 160 lat temu było to wyjątkowo trudne zadanie pod względem technicznym. Musiano zatrudnić bardzo wielu robotników i choć na naszej Nizinie mieszkano wówczas znacznie więcej ludzi niż obecnie to przy budo-

dobnie z Głogowa, Chrystian Ernst- zm. 1 września 1849 r. z Lubicza, Franciszek Kurowski – zm. 2 września 1849 r., Anton Krohn - zm. 3 września 1849 r., Anton Maletzki – zm. 6 września 1849 r., Jakob Koohn – zm. 7 września 1849 r., ? Schlewinski – zm. 7 września 1849 r., Jakob Lopniewski – zm. 7 września 1849 r., Zuzanna Maletzka – zm. 7 września 1849 r., Piotr Lipka – zm. 21 września 1849 r., Merina Kaszug – zm. 22 września 1849 r. cała ósemka prawdopodobnie pochodziła z pow. kwidzyńskiego, August Doil – zm. 14 września 1849 r., prawdopodobnie z Żagania, Andrzej Podjatzki – zm. 18 września 1849 r. z pow. starogardzkiego, Anna Splitt – zm. 18 września 1849 r, i Michał Unaszewski – zm. 20 września 1849 r. z Rajków, , Jan Noch – zm. 22 września 1849 r. z pow. starogardzkiego.

Wpisów w księgę zgonów dokonywał ks. proboszcz Jakub Kozłowski, pisał staroniemieckim pismem ręcznym do tego mało czytelnie, stąd też jeszcze parę informacji jest do odczytania.

Nasuwa się także pytanie dlaczego zmarłych robotników pochowano na Kuchni a nie na walichnowskim cmentarzu? Możliwe jest, że zmarli zapadli na bardzo zaraźliwą chorobę, a w takich przypadkach grzebano zwłoki daleko od siedzib ludzkich.

Dzisiaj Nizinę Walichnowską przed wodami Wisły chroni wał o długości 16,5 km. Jest to potężna budowla wykonana z gliny, którą zwożono z odległej o kilka km wysoczyzny. Wał ulegał na przestrzeni wieków modyfikacjom, zmieniano

jego wysokość, kąt nachylenia zarówno od strony lądu jak i wody, zmieniano szerokość podstawy i szerokość korony. Prawie cały odcinek wyposażony jest w tzw. tambank, czyli dodatkowy nasyp od strony lądu, który wzmacnia wał, a także usytuowana jest na nim droga. Zachowało się także ok. 10 km grobli z XIV w, z czasów krzyżackich. Groble te można zobaczyć w Starym Międzyzłżu, Wielkich Walichnowach i Polskim Gronowie (tę część Polskiego Gronowa w przeszłości zwaną Małym Gronowem lub Niemieckim Gronowem).

Mariusz Śledź

Fragment wału na Nizinie Walichnowskiej

wie wału znalazło pracę wielu robotników z Pomorza i z głębi dzisiejszej Polski. Mieszkali oni w budynkach zbudowanych dla nich na Kuchni.

Złe warunki mieszkaniowe i ciężka praca powodowały, że robotnicy umierali. W księdze zgonów walichnowskiej parafii zapisano następujące nazwiska ludzi zmarłych i pochowanych na Kuchni:

Dietrich Rutsch – zm. 22 sierpnia 1849 r. z pow. kwidzyńskiego, Joseph Lehrull – zm. 26 sierpnia 1849 r. Friedrich Hampell – zm. 27 sierpnia 1849 r. Friedrich ? zm. 31 sierpnia 1849 r. obaj prawdopo-

Klopsiki rybne w galarecie

cd ze str. 1

SKŁADNIKI

klopsiki

½ kg filetów rybnych

1 cebula

1 łyżka masła

1 czerstwa bułka

2 jaja

sól, pieprz

1 łyżka siekanej natki pietruszki

wywar warzywny:

3 liście laurowe

6 ziaren ziela angielskiego

1 marchewka
kawałek selera
1 mały por
sól
8 łyżeczek żelatyny

Bułkę namoczyć w ciepłej wodzie, a gdy napęcznieje mocno wycisnąć i zmielić razem z mięsem ryby. Cebulę pokroić w kostkę i zeszklić na maśle. Mieloną masę rybną włożyć do miski, dodać cebulę, jaja, sól i pieprz do smaku i wymieszać. Formować małe, okrągłe klopsiki i ugotować w osolonym wywarze warzywnym przygotowanym z 1 ½ litra wody i w/w składników. Ugotowane klopsiki wyjmować z wywaru i układać w dowolnym naczyniu. Dekorować zieleniną i zalać żelatyną przygotowaną z wywaru warzywnego.

Krystyna Gierszewska

Koleją żelazną w świat

cd. ze str. 1

Koncepcja jej budowy powstała w 1842 a już cztery lata później rozpoczęto pierwsze prace. W 1851r. linia kolejowa z miejscowości Krzyż dotarła do Bydgoszczy, a następnie w 1852r. przez Kociewie do Gdańska i dalej w 1853r. przez Malbork do Królewca. Jej budowę kontynuowano w 1860r. poprzez Insterburg (Braniewo) do granicy z Rosją w Eydtkuhnen (Ejtkuny). Budowa linii kolejowej wpłynęła ożywiająco na gospodarkę obecnych gmin Morzeszczyn, Pelplin, Subkowy i Tzew. Prace budowlane linii kolejowej, budynków i urządzeń, dawały okresowe zatrudnienie mieszkańcom, oraz zapotrzebowanie na noclegi i zbyte na artykuły spożywcze. Po uruchomieniu linii niektórzy mieszkańcy znaleźli pracę na kolei, która wtedy była służbą państwową.

Oficjalne uroczyste otwarcie linii kolejowej odbyło się 5 sierpnia 1852r. Pociąg, którym podróżował m.in. król Fryderyk Wilhelm IV Pruski jechał z Bydgoszczy przez Pelplin do Gdańska. W Pelplinie zatrzymał się na moście na Wierzycy. Wydarzenie to wzbudziło wielką sensację wśród mieszkańców.

Ta linia, dla obecnego obszaru działania LGD, otworzyła drogę żelazną na północ do Gdańska, na wschód do Malborka, Elbląga i Królewca, oraz na południowy zachód do Bydgoszczy, Krzyża i Berlina. W ten sposób powstała Pruska Kolej Wschodnia (niem. Preußische Ostbahn) z Morzeszczynem, Pelplinem i Subkowami na trasie o długości około 740 km, łącząca Berlin ze stolicą Prus Zachodnich – Gdańskiem i stolicą Prus Wschodnich – Królewcem oraz z Ejtkunami leżącymi na granicy z Imperium Rosyjskiego.

W 1870 powstała linia kolejowa z Gdańska do Słupska. Dzięki temu z tego terenu można było dojechać przez Gdańsk do Sopotu, Wejherowa, Lęborka, Słupska i dalej do Stargardu Szczecińskiego, Szczecina, a stamtąd do Berlina.

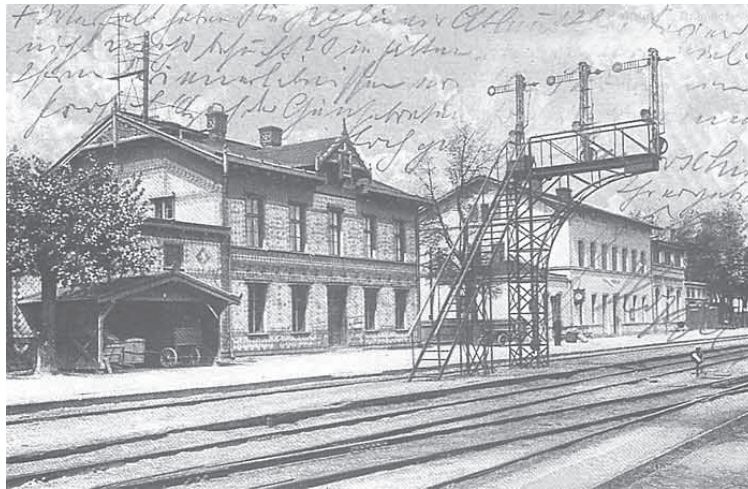
Kolejami pruskimi zarządzał Zarząd Królewskich Pruskich Kolei Żelaznych (niem. Königlich Preußische Eisenbahn-Verwaltung, w skrócie KPEV).

Kolej, zapewniająca szybki transport, zachęcała właścicieli majątków ziemskich położonych w okolicy Pelplina do założenia spółki udziałowej pod przewodnictwem Eugena Ziehna i utworzenia w 1887r. cukrowni Pelplin.

Na żyznych terenach nadwiślańskich właściciele ziemscy mieli liczne plantacje buraka. Jednak jego transport woźmi konnymi z tych terenów do cukrowni w Pelplinie po słabych drogach był uciążliwy i niewygodny. W związku z tym podjęto decyzję o budowie kolei wąskotorowej o szerokości 750 mm, co wsparli miejscowi właściciele ziemscy i rolnicy

oddając nieodpłatnie grunty pod budowę. Prace rozpoczęto wiosną 1895r. doprowadzając kolej do wsi Lignowy z odnogą do Pomyj, o długości ok. 11 km. W następnym roku zbudowano linię do Gręblina z odgałęzieniem do Małego Garca, o długości ok. 7 km. W latach następnych budowano linię z Gręblina przez Mały Garc, Międzyzylę, Małe Walichnowy do Wielkich Walichnow. Od tej linii wybudowano odnogę do Folwarku Rybaki, Starego Międzyzylę i Cegielni. Łącznie powstał system kolei wąskotorowej tzw. buraczanej, powiązanej z cukrownią w Pelplinie o łącznej długości ok. 34 km, obsługiwanej przez 5 parowozów i 120 wagonów towarowych.

W 1905r. linia buraczana cukrowni Pelplin połączyła się

w Wielkich Walichnowach z linią kolei wybudowanej przez Towarzystwo Akcyjne Kolei Kwidzińskiej w latach 1901 – 1905, o łącznej długości 53 km. Jej trasa prowadziła z Kwidzyna przez Korzeniewo, Lipinki, Gniewskie Pole, Pastwę, przeprawę promową na Wiśle, Gniew, Ciepłe, Gronowo, Rozgarty do W. Walichnow z odgałęzieniami do Szprudowa i cukrowni Gniew w Nicponi.

Jednocześnie w 1905 roku wybudowano odnogę kolejową normalnotorową z Morzeszczyna do Gniewu a w 1909r. ze Smętowa do Opalenia i przez most do Kwidzyna i dalej na Mazury. W Gniewie i Pelplinie kolej wąskotorowa stykała się normalnotorową, co ułatwiała przeladunki.

Kolej znacząco wpłynęła na rozwój gospodarczy obecnych obszarów działania LGD. Powstałe przy niej stacje, zapewniały dostawę towarów m. in. węgla oraz łatwy zbyte buraka, szczególnie z terenów nadwiślańskich a także transport osobowy. Łatwość poruszania się pociągiem w odległe tereny

sprawiła, że miejscowości przy stacjach stały się dogodnym terenem do działalności gospodarczej i osiedleńczej. Budowane tam urzędy pocztowo – telekomunikacyjne, magazyny, obiekty handlowe, cukrownie, mleczarnie, warsztaty, mieszkania dla pracowników kolei. To wszystko dodatkowo stymulowało rozwój gospodarczy. Kolej wpłynęła także ożywiająco na budowę dróg bitych (drog utwardzonych) z okolicznych miejscowości do dworca kolejowego, gdzie przeładowywano wiele towarów. W dokumentach są informacje o budowie dróg np. z 1880r.: „(...) uchwalono budowę szosy ze Szprudowa na Cierzpie, Kursztyn do Pelplina”.

Rozwój infrastruktury drogowej stymulował migracje ludności i przemiany społeczne. W okresach żniw i jesienich prac polowych wielu mieszkańców wyjeżdżało pociągiem na roboty sezonowe na zachód Niemiec m. in. na Pomorze Zachodnie w rejon Szczecina i do Meklemburgii. „Robotnicy z tutejszych okolic, którzy ze żniw powracali, udają się teraz w wielkiej liczbie do Pomeranii, gdzie znajdują przez cztery tygodnie zatrudnienie przy wybieraniu kartofli”, informował Pielgrzym w 1880r. Jednocześnie przybywała tu ludność z innych biedniejszych regionów w poszukiwaniu pracy i osiedlenia się. Część z nich to kadra techniczna związana z koleją i cukrownictwem. Byli też inni, o których Oskar Kolberg tak pisał: „Budowa dróg żelaznych i zwirowych naprowadziła gromady wszelkiego motłochu ze wszystkich stron świata w okolice nasze, a motloch ten z moralnej brzydoty szczególnie odznacza się pijaństwem”.

Ukształtowany na przełomie XIX i XX w. pruski system kolejowy funkcjonował stosunkowo krótko. W 1920 r. Pomorze Nadwiślańskie przyłączono do Polski. W związku z tym linie wychodzące z Tzewa zostały przecięte granicą z Wolnym Miastem Gdańsk i z Prusami Wschodnimi, a kolej wąskotorowa na odcinku gniewskim została rozebrana, gdyż Kwidzyn leżał za granicą w Prusach Wschodnich. Także linia ze Smętowa do Kwidzyna straciła swoje znaczenie ze względu na rozbiórkę mostu na Wiśle w Opaleniu w 1928r.

Rozwijająca się komunikacja samochodowa spowodowała, że odnogi kolei normalnotorowej i kolej wąskotorowa zaczęły tracić na znaczeniu, stały się mniej wydajne i drogie w utrzymaniu. To spowodowało, że ostatecznie pozostała w użytkowaniu główna linia powstała w poł. XIX wieku.

Dzisiaj w terenie pozostały tylko ślady nasypów, bocznic i placów składowych oraz budynki. W wielu miejscach zachowały się nazwy terenowe, np. „dworzec, banka” itp. Warto to utrzymywać, opisać i oznakować, bo to nasze dziedzictwo kulturowe. To też zadanie dla LGD aby tworzyć produkty turystyczne wokół pamiątek kolei żelaznej.

Bogdan Badziong

Projekty
Leadera

Odnowa i rozwój wsi

Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Pomyjach

Latem tego roku dokonano uroczystego otwarcia rozbudowanej świetlicy w Pomyjach. Całkowity koszt zadania wyniósł niespełna 280 tys. zł, a dofinansowanie ponad 181 tys. zł.

W ramach zadania wykonano modernizację istniejącej części świetlicowej wraz ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń po byłym sklepie. Dokonano także rozbudowy całego budynku.

W ramach całej inwestycji obiekt świetlicowy zyskał nowy układ pomieszczeń, wśród których znajdują się między innymi: pomieszczenia kuchenne, kotłownia czy sala konferencyjno – okolicznościowa. Powierzchnia zabudowy nowo powstałej świetlicy wynosi prawie 180 m². W ramach zadania przy obiekcie powstał także parking, a świetlica została wyposażona w nowe stoły i krzesła.

Koordynator Gminny: Dorota Nawój
tel.: 58 536 85 23
e-mail.: dkultury.sub@gmail.com www.subkowy.pl
Dom Kultury
ul. Wybickiego 22a 83-120 Subkowy
Godziny pracy: Pn.- Pt- 8.00-16.00

Wędkarz Kociewski, czyli Kociewie na haczyku

cd. ze str. 1

Dnia 7 listopada 2014 roku w piątkowe popołudnie w sali Miejskiego Ośrodka Kultury w Pelplinie odbyła się uroczysta promocja nowego wydawnictwa LGD Wstęga Kociewia pod nazwą Wędkarz Kociewski. Na wydarzenie przybyli wędkarze z kół wędkarskich zlokalizowanych w powiecie tczewskim oraz zaproszeni goście. Spotkanie otworzył Kierownik Biura Marek Modrzejewski, a następnie głos zabrali Prezes Zarządu LGD Bogdan Badziong i Mirosław Karolczyk, Wiceprezes Zarządu Wojewódzkiego PZW. Następnie Jarosław Wojciechowski z Lokalnej Organizacji Turystycznej Kociewie pokazał za pomocą prezentacji multimedialnej jak przebiegała praca nad tworzeniem Wędkarza Kociewskiego.

Celem wydawnictwa jest promocja walorów przyrodniczych Kociewia, a zwłaszcza jego wód. Ma zachęcać wędkarzy do odwiedzin „łagodnej krainy”. Broszura skierowana jest głównie do amatorów wędkarstwa i ma także promować tę formę aktywności. Tak jak Tropiciele Kociewski może być pomocna w pracy szkół.

Wędkarz Kociewski został opracowany w LOT Kociewie, a jego konsultantem wędkarskim był Mirosław Karolczyk.

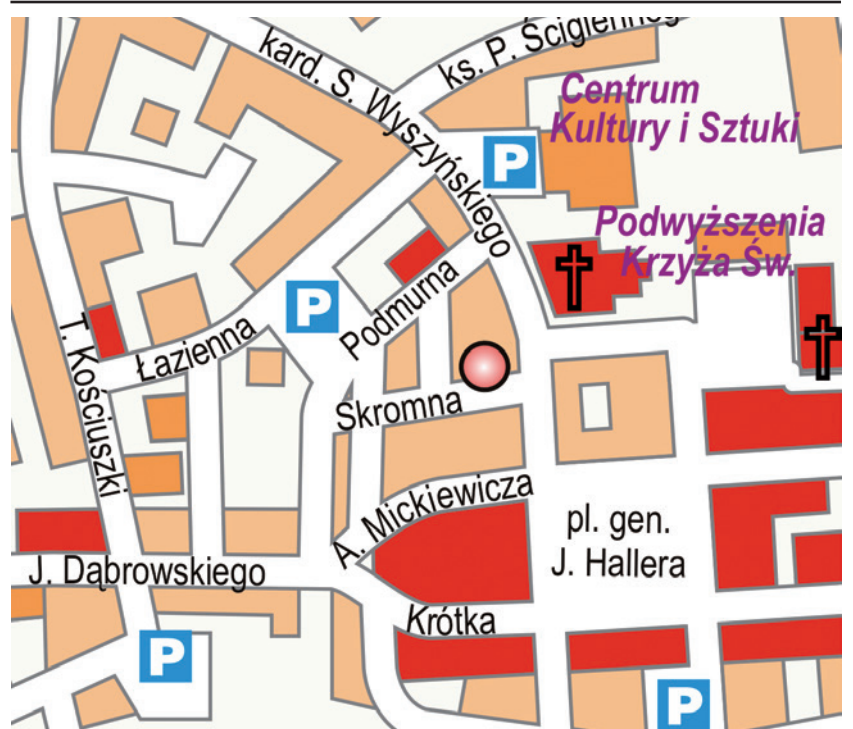
Na zakończenie spotkania uczestnicy mogli skosztować rybnego poczęstunku oraz zapoznać się ze stoiskiem sklepu wędkarskiego. Każdy z przybyłych gości otrzymał również pamiątkowy egzemplarz Wędkarza Kociewskiego.

[Śledź tą stronę ... bo warto www.wstega-kociewia.pl](http://www.wstega-kociewia.pl)

Zarząd Fundacji:

Bogdan Badziong- Prezes Zarządu
Piotr Kończewski- Wiceprezes Zarządu
Tadeusz Błędzki - Członek Zarządu
Eugenia Pokorska -Sawczuk- Członek Zarządu
Mariusz Wiórek - Członek Zarządu

Dzień Lidera w Leśniczówce w Bukowcu

12 września 2014 roku w piątek odbyła się kolejna edycja imprezy promocyjno - integracyjnej pod nazwą „Dzień Lidera”. Tym razem zdecydowaliśmy się na przeprowadzenie akcji w innym obiekcie, a była nim leśniczówka Bukowiec (gmina Subkowy). W piątkowe popołudnie tradycyjnie już, odbyło się doroczne spotkanie partnerów naszej fundacji, wnioskodawców LGD i sympatyków programu Leader poświęcone wymianom doświadczeń oraz nawiązywaniu kontaktów. W tym roku formuła imprezy była zbliżona do poprzednich. Podstawowym celem spotkania partnerów, beneficjentów i sympatyków Lokalnej Grupy Działania Wstęga Kociewia jest umożliwienie bezpośrednich kontaktów pomiędzy nimi i wymiana doświadczeń, które mogą zaowocować kolejnymi projektami, realizowanymi samodzielnie bądź w porozumieniu. Ponadto była to znakomita okazja do nieformalnego doradztwa, do przekazania informacji o najnowszych zmianach w przepisach oraz o działaniach fundacji. Daje to również możliwość do wspólnej zabawy. Jak zwykle nie zabrakło dobrego jedzenia i skocznej muzyki. W programie znalazło się między innymi strzelanie z wiatrówek do celu. Pogoda nie zawiodła, zabawie towarzyszyła miła i sympatyczna atmosfera.

Zapraszam do biura LGD

Adres: 83-110 TCZEW,
ul. S. Wyszyńskiego 3

Godziny otwarcia:
poniedziałek – piątek: 7.30-15.30

Tel./fax: 58 562 71 43 e-mail: lgd@wstega-kociewia.pl

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie.”

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Publikacja opracowana w Lokalnej Grupie Działania Wstęga Kociewia. Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013